

2X

JOULUKUU

Julkaisija:
Kakskertaseura ry

2 • 2019

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Tuomo Männistö (1937-2019)	5
Vuoden Kakskertalainen Markku Kalliomäki:	6
Tiedätkö taulujen ja kalliopiirrosten Kaks Kerrasta?	12
Pystytontti Kaks Kerrasta Muistoja 50-luvun mökinrakentamisesta	15
Muuttolintujen Lintukoto: kesäasukkaana Kaks Kerrassa	24
Artukainen ja Artukka – 'heinähaasiapuiden maita'	27
Kaks kertaseuran tapahtumia v. 2019	30
Kaks kertatalo 35-vuotta, juhlat keväällä 2020	38
2x-lehden toimitus	48
Liity nyt jäseneksi	49
Kaks kertaseura ry ja hallitus	50
Kaks kertaseuran myyntituotteet	51

Pääkirjoitus

Koulumuistojani Kaksikerran kunnan ajoilta

Satavan koulu oli lähes Seuraintaloa vastapäätä tien toisella puolella. Koulumatkani oli vähän yli kilometri, se meni kevyesti juosten ja talvella hiihtäen. Siellä oli kaksi luokkahuonetta alaluokat 1 – 3 ja yläluokat 4-7.

Tevaluodon pariskunta opettajina, Annikki opasti alaluokkia kovalla kurilla, ainakin silloin se siltä tuntui. Myöhemmin sitä on osittain itsekseni kiittänyt, ei olisi kertotaulukaan paremmin muistiin voinut jäädä. Kaikki oppiaineet kyllä tuli suoritettua vaihtelevin arvostuin. Mieleen painuvimpia olivat käsi-työt, kun joutui tyttöjen töitä tekemään. Lapasta kun virkkasin, halusin olla nopea ja tuli tehtyä suuria silmukoita, tuuli olisi kyllä läpi puhaltanut, taisi mennä purkuun. Pyyhettä vohvelikankaalle kun värilangoilla kirjailtiin, opettajakin jo kehui paremmaksi työksi kuin tyttöillä, se on vielä tallella. Puutöitä päästiin tekemään kolmannella luokalla, helppoja sahaustöitä ja taltan käsittelyä sekä liitostöitä, niitäkin löytyy vielä. Höyläpenkit pinottiin luokan ja eteisen nurkkiin odottelemaan seuraavaa veistotuntia.

Suomen kielioppia en koskaan oppinut, liian vaikeita sanoja ymmärtää, mutta ainekirjoituksessa sain hyviä numeroita.

Kuva: Maisa Lindqvist

Keittäjä teki aina hyvät ruuat, jotka maistuivat, paitsi kerran. Sen ruuan nimesin kutuvelliksi, valkoista lientä kirkkaita palleroina joukossa. Söin sitä yli kolme tuntia yhden toisen oppilaan kanssa, koulusta ei päässyt kotiin ennen lautasen tyhjentymistä. Hyvä puoli oli siinä, ettei sitä enää ikinä ole eteeni tuotu. Välitunnit useasti pelattiin palloa ja juoksenneltiin sekä muita pihaleikkejä suorittaen, kuten liikuntatunnitkin.

Luokan seinällä oli oppilaiden nimilista johon merkattiin viiva, jos oli unhoittanut jotakin tai teki väärin. Paras saavutukseksi oli neljä viivaa päivässä, yleensä niitä ei tullut yhtään kuukaudessa. Huolellisuusnumeroon niillä oli vaikutusta.

Neljännellä luokalla meillä oli nuori sijaisopettaja ja tunnelma oli vapaampaa, toki silloinkin oppittiin.

Viides luokka alkoi sitten uudessa koulussa, luokahuoneita oli kolme, voimistelusalikin, kerhuhuone ja alakerrassa puutyötilat. Kaikki oli uutta ja hienoa, liikuntakenttä ja telineitä pihalla, lisäksi meillä oli sisä-WC. Paljon uusia oppilaita,

kun kaksi koulua yhdistettiin, kuitenkin ei ollut saarten välistä kiistaa, vaan kaikki olivat yhtä joukkoa. Koulumatka tosin lisääntyi, mutta uudella polkupyörällä se ei ollut mitään. Yksi ei vaan muuttunut, Annikki oli taas meidän opettajamme. Nyt tosin meni jo paremmin, vaikka kerrankin yksi oppilas pyörtyi, kun Annikki oikein häntä kehui.

Siinä se kaksi vuotta kuitenkin meni, seiska luokka käytiin jo kaupungin koulussa. Vanhat koulut ovat vieläkin pysytyssä, vain eri toiminnoissa. Uusi on jo purettu ja haudattu, kävin juuri paikalla toteamassa. Kerrankoulu kylttikin jo poistettu, uudesta koulusta ei lupautakaan.

Näin ne ajat muuttuvat, väki saarilla lisääntyy, mutta koulu saa odottaa. Nyt loppui kyläkauppakin. Meillä ei ole enää jäljellä paljon vietävää, onneksi täällä sentään luonto vielä on, vaikka sekin on jo osittain uhattuna.

Rauhaisaa joulunaikaa ja onnea uudelle vuosikymmenelle.

Tuomo Männistö (1937-2019)

Lokakuun lopulla 25.10. tuli Marjatta Männistöltä suruviesti, hänen puolisonsa Tuomo oli menehtynyt edellisenä yönä.

Tuomo, pohjolan poikia Kemistä, tapasi tulevan puolisonsa opiskellessaan Vaasassa. Polut yhtyivät ja johdattivat heidät eri vaiheiden jälkeen etelään ja lopulta Kakskertaan, mihin rakennettiin koti vuonna 1967 ostetulle tontille. Asuinpaikan valintaan vaikuttivat erityisesti saarten luonto, liikuntamahdollisuudet ja rauha.

Jo heti paikoilleen asetuttuaan he osallistuivat aktiivisesti erilaiseen yhteisötoimintaan saarilla. Tuomon tie vei Kakskertaseuran hallintotehtäviin, missä hän toimi seuran varapuheenjohtajana peräti parikymmentä vuotta vuosina 1976-1995. Urheilutehtäviä hän hoiti pitkään Hirvensalon Heiton toiminnanjohtajana ja kulttuuripuolella hänet tunnettiin aktiivisena kuoromiehenä. Senioritoiminnassa yhteisöllisyyttä jatkettiin erityisesti Marjatan vuonna 1996 alulle pane-massa Tiistaikerhossa.

Vakavat sairaudet pitivät Tuomon useita vuosia poissa aktiivitoiminnasta, mut-

ta ne sinnikkyydellä selätettyään toimintakyky palautui. Vielä elokuun lopulla Nikkilän myllyllä pidetyssä elojuhlassa Tuomon komea lauluääni kantautui ylitse muiden yhteislauluja laulettaessa.

Ansioistaan kakskertalaisuuden ja kakskertalaisten hyväksi tehdystä työstä Marjatta ja Tuomo valittiin pariskuntana Vuoden Kakskertalaisiksi vuonna 2003. Vuoden 2005 vuosikokous nimesi Tuomon Kakskertaseuran kunniajäseneksi.

Kakskertaseura kiittää ja kunnioittaa aktiivisen kotiseututoimijan muistoa.

Vuoden Kakskertalainen Markku Kalliomäki:

Selkävoittoon ei pidä pyrkiä. Paras tavoite on hyvä kompromissi.

Markku Kalliomäki, vuoden kakskertalainen. - Pihaa suojaavia tuuheita kuusia on silloin tällöin leikkattava, Markku Kalliomäki huomauttaa. Muuten merimaisema katoaa näkyvistä.

Kun pääkaupungissa työmarkkina-johtajana toiminut Markku Kalliomäki 2000-luvun alussa muutti Turkuun eläkepäiville ja asettui vaimon perheen kesäpaikkaan Kakskertaan, saaret saivat puolustajakseen ammattineuvottelijan. Markusta tuli Kakskertaseuran puheenjohtaja, ja hänen suorat puheensa saarten tiivistä kaavoituksesta ravistivat monet meistä huomaamaan, minkälainen muutos luonnonkauniita saaria uhkaa.

Insinöörin pih

Markku Kalliomäki esittelee silmiä hivelevää saaristonäkymää, joka aukeaa Kalliomäkien tyylikkään maisematalon terassilta ja ikkunoista Nunnavuoren rantaan ja vastapäiseen Kulhon saareen.

Kappale kauneinta luontoa. Mutta hallittua ja omin käsin muokattua.

- Luonto on niin vahva, että jos näiden puiden ja pensaiden antaisi olla leikkaamatta viisikin vuotta, vesi tuskin enää näkyisi, Markku perustelee.

Rantamaiseman halki kaartuu alas saunalle ja rantaan vievä soratie, jonka pinnasta Kalliomäki puhaltaa putoavat lehdet tarkasti pois. Maatuvat lehdet tekisivät rinteestä liukkaan, ja tien päälle kertyvään humuskerrokseen juurtuisi kasvillisuutta joka nopeasti peittäisi kulkutien. Pihan, ja varsinkin eläkeläisten pihan, pitää olla helppokulkuinen.

Tällä pihalla on jokainen asia paikallaan. Kaikella on tarkka funktionsa, niin Kaks Kerran nimikkokasveilla – ruskopäivänlilja, alppiruusu ja tervaleppä – kuin terasseilla, istumaryhmillä, laiturilla ja rakennuksilla.

- Insinöörin piha, Kalliomäki naureskelee.

Markku Kalliomäen insinööritaidon näyte: kalanperkuulaitoksen etuseinä nousee katokseksi työtilan päälle.

Kalanperkuu à la Kalliomäki

- Minulla on täällä jopa oma kalanperkuulaitos. Itse suunniteltu, itse tehty!

Hän asettuu hiukan kodan mallisen puu-metallirakennelman eteen, nostaa etuseinän kiinnittävät lukot ylös ja kohottaa seinän katoksi päänsä päälle. Sisältä löytyy täydellinen kalakeittiö tiskipöytineen ja työkaluineen, vesijohtoineen ja sähkövaloineen. Vesi tulee porakaivosta, niin kuin talolle ja saunaankin.

Kalasaavin sisään on piilotettu verkko. Tiskipöydässä on kaksi allasta, isompi ja pienempi.

- Tähän isompaan altaaseen asettelen Citymarketin muovikassin. Kalan perkeet putoavat siihen, perkuulauta ja fileerausveitsi pidetään puhtaana toisella altaalla juoksevassa vedessä, ja vesi imeytyy tuonne ruohokenttään, Kalliomäki esittelee.

- Eikä tule selkä kipeäksi rantakivillä kytkkiessä!

Tämä on selvästi Markku Kalliomäen oma paikka; hänen oma luomuksensa, itse suunniteltu ja paljolti itse tehty. Kaikkialla vallitsee järjestys.

Syntyperäinen turkulainen

Miten tähän on tultu?

Kaks kertalaisuus on Kalliomäen mukaan tavallaan sattuma. Samoin insinööriys.

Syntyperäinen turkulainen hän silti on, vaikka yhdeksänvuotiaana revitty juuriltaan. Silloin hän muutti isänsä luo Jyväskylän seudulle, sitten Vaasaan, sitten Turkuun opiskelemaan, ja sitten Helsinkiin töihin.

- Monta vuotta sanoin, etten ole mistään kotoisin, Kalliomäki muistelee.

Ylioppilasvuotenaan 1963 Kalliomäki tuli Turkuun jatkamaan opintojaan ja tapasi tulevan vaimonsa Marjon. Silloin hän oli aloittelemassa lääketieteen opintoja tavoitteena ura ihmismielen tutkijana, mutta tosielämä toi perheen perustamisen ykkösasiaksi. Piti valita nopeampi tie perheen elättäjäksi.

Niin Kalliomäki lähti lukemaan rakennusinsinööriksi. Opiskelun ohessa hän teki rakennustöitä. Pari päivää ennen suunniteltuja tammihäitä ja kahta viikkoa ennen armeijaan lähtöä sulhasen nilkka murtui työmaalla ja paisui kaksinkertaiseksi. Varusmiespalvelus siirtyi vuodella, mutta niin pienistä ei häitä peruuteta.

Vaimon ansiota oli sekin, että hän sai vaivihkaa juurensa Kaksikerran multiin. Marjon perheen kesämökki oli Nunnavuorenrannassa, ja siellä nuoripari kävi kesää viettämässä, veneilemässä ja Nunnavuoren kallioita kiipeilemässä. Sen kummempaa yhteyttä hän ei kaksikertalaisuuteen rakentanut.

Nyt Kalliomäki puhuu juurista. Omistaan ja Kaksikerran. Hän kaipaa tiivistä

esitystä Kaksikerran historiasta, syvyyttä oman kaksikertalaisuuden taustoihin. Juuret ovat vihdoin ankkuroituneet omaan maahan.

Vaikuttamistaitoja työuralta

Pian valmistumisen jälkeen työelämä vei kuitenkin nuoren miehen Helsinkiin, missä Markku teki työuransa rakennusalan yritysten edunvalvojana elinkeino- ja työmarkkina-asioiden parissa järjestöjen johtotehtävissä.

Siellä hän omaksui tuloksekkaan vaikuttamisen perusasiat.

- Laki- ja asetusesityksiin sekä ministeriöiden virkamiesten päätösesityksiin toki annoin pyydetyt lausunnot, vaikka eri tahojen antamat lausunnot usein lopulta kumosivat toisensa. Monta kertaa vahvemman vaikutuksen niiden sisältöön sain auttamalla esitysten laatioita työläässä luomisvaiheessa.

- Työmarkkinaneuvotteluja ei käydä pelkästään neuvottelupöydässä; neuvottelukumppanin tavoitteita ja omia tavoitteita on sovittava yhteen etukäteen. Pöydässä on liian myöhäistä vaikuttaa perusasetelmiin. Opin, että kaiken perusta on vastapuolen ajatusten ymmärtäminen. On otettava huomioon toisen osapuolen edut, jotta saa oman sa läpi, Kalliomäki selittää.

- Yhdistämällä molempien intressit päästään eteenpäin ja saadaan todellinen ratkaisu.

Kalliomäkien talo sulautuu keveästi Nunnavuoren rannan syysmaisemaan.

Olohuoneen maisemaikkunoista ja terassilta avautuu viehättävä näköala vastapäiseen Kulhon saareen.

Rantasaunassa on vietetty kauniita kesäiltoja.

Pienet hyökyaallot eivät keinuttele betoniponttonin päällä kelluvaa jyvettä laituria.

Vaikuttamisen taidot tulivat tarpeeseen, kun Kalliomäet eläkkeelle siirtyttyään muuttivat Turkuun ja alkoivat rakentaa kotiaan Marjon perimälle kesämökkkitontille. Markun ensimmäinen kosketus kakskertalaiseen vaikuttamiseen lähti vuonna 2005 järjestetystä yleisötilaisuudesta, jossa esiteltiin Satavan ja Kaksikerran osayleiskaava-suunnitelmaa. Siinä saaret olisivat saaneet yli 10 000 asukkaan tiiviin lähiöasutuksen.

Markku esitti kokouksessa eriävän mielipiteensä perusteluineen ja sai pai-

kalla olleet kakskertalaiset oitis pyytämään häntä Kaksikertaseuraan kankeamman kaava-suunnitelmaa parempaan suuntaan.

2013 hän oli jo seuran puheenjohtaja.

Puhtaalta pöydältä

Ensi urakakseen hän otti tutustumisen Kaksikerran aktiiviasukkaisiin. Se oli puhtaan pöydän alku; ketään hän ei tuntenut ennestään.

- Kiersin talosta taloon. Soitin ja kysyin että keitättkö kahvia, jos tulen juttelemaan – ja kaikki keittivät. Se oli mukava tapa oppia kakskertalaiseksi!

Samaa kaavaa Kalliomäki noudatti myös vaikuttaessaan Kaks Kerran kehittämiseen. Keskustelemalla erikseen jokaisen Turun kaavoittamiseen vaikuttavan poliitikon ja virkamiehen kanssa Markku selvitti tarkasti heidän kantansa ja niiden perustelut.

- Piti löytää vaikutusvaltaisimmat henkilöt ja keskittyä keskustelemaan heidän kanssaan. Kaavan laatija oli tietenkin tärkein. Poliitikoista se oli Olli A. Manni. Taitaa vieläkin olla...

- Mehän keskustelimme yhteisestä asiasta, Kaks Kerran kehittämisestä. Lä-

hestyimme sitä vain eri suunnista, mutta lopputulos ei ollut niinkään erilainen. Kysymys ei ollut siitä, että joko rakennetaan tiiviisti tai ei rakenneta ollenkaan. Kysymys kuului, miten rakennetaan, ettei Kaks Kerran luontoa ja kylämäistä rakennetta tuhota; ettei menetetä näiden ainutlaatuisten saarten ihanuutta.

Kaks kertaseuran puheenjohtajan sanoille painoa keskustelukumppanien mielissä antoi varmasti seuran koko kaava-alueen kattava toimialue ja suuren jäsenkunnan tuki.

Jos jotakin haluaa, pitää jotakin antaa-kin, Kalliomäki järkeilee.

- Selkävoittoon ei pidä pyrkiä, se ei ole kestävä. Hyvä kompromissi on paras lopputulos.

Lähiörakentaminen torjuttiin

Nyt päätöksenteon rattaissa on asukasmitoitukseltaan siedettävä kompromissi, jossa on hyviä ja huonoja puolia. Kaks kertaseuran asettamista tavoitteista toteutuvat alueen kehittäminen kylämäisesti sekä Kaks Kerran kesäasukkaiden toiveen mukainen mahdollisuus muuttaa vapaa-ajan asunto vakinaiseksi, jos rakennuspaikalle asetetut koko- ja kulkuvaatimukset täyttyvät. Kaks kertaseura sai pienennettyä oleellisesti kaa-

Syksyn viimeinen kukkaloisto: punainen loistokärhö viihtyy lasiseinäisen terassin suojissa, kunnes pakkanen vie sen.

valuonnoksessa asemakaavoitettavaksi merkittyä aluetta Satavan saarella.

- Saaren itäpäähän jäi kuitenkin valittavasti tiiviin rakentamisen alue, Kalliomäki pahoittelee.

Kalliomäen mukaan Turun liikenteen pahimpiin vaaranpaikkoihin Vapparintien ja Sampaantien varsiin osayleiskaavaesitykseen on merkitty kevyen liikenteen väylät. Käytännössä pitäisi huolehtia niiden tarvitsemista maaluevarauksista.

Saarten yllä leijunut raskaan rakentamisen uhka on keventynyt. Kalliomäki ei silti huokaise helpotuksesta: osayleiskaavaesitykseen annetut muistutukset ovat käsittelyssä. Valtuuston päätettäväksi esitys saattaa edetä vielä tämän vuoden puolella. Valmista ei ole ennen kuin kaikki on päätetty ja kaava saanut lain voiman.

Kaks Kerrasta oma suuralue

Turussa kaikki päätöksenteon pohjana oleva tilastointi tehdään suuralueittain. Nyt Hirvensalo-Kaks Kerran suuralueen tiedoissa Kaks Kerran alueen parin kymmenen saaren tilastotiedot hukkuvat Hirvensalon tietoihin.

- Laajan saariston asukkaiden luontoravoihin perustuvaa ympäristöä ja palveluja tulisi kehittää sen omia tietoja käyttäen sotkematta niitä asukasluvultaan kymmenen kertaa suuremman

kaupunkilähiön tietoihin, hän sanoo tuskastuneena.

- Kun puhumme esimerkiksi Kaks Kerran palvelutarpeista, virkamiestaho laskee siihen mukaan Hirvensalonkin palvelut ja väittää, että meillähän on palveluja ihan tarpeeksi. Kuvaavaa on sekin, että vaikka Kaks kerta-Satava on oma äänestysalueensa, äänestyspaikka on Hirvensalossa.

Puheenjohtajapestin Kalliomäki jätti jo vuonna 2016, mutta osallistumista hän ei ole jättänyt ja vaikuttaja hän on silti edelleen.

- Marjon kanssa pyrimme osallistumaan mahdollisimman moniin Kaks Kerrassa järjestettäviin tapahtumiin. Saarten lämminhenkiset, yhteisölliset ihmiset juttuseurana ovat luonnon ohella Kaks Kerran parasta antia meille.

- Omaa kuntoani hoitelen osallistumalla viikoittaiseen jumppaan Hennalan kartanossa mukavassa äijäporukassa.

- Joukkoliikenteen uudistamisessa siirtyminen runkolinjoihin tarkoittanee kaks kertalaisten osalta bussin vaihtoa Moikoisissa, jos mielii päästä Turun keskustaan. Tämä tarkoittaa matka-ajan pitenemistä sekä usein sateelle ja pakkaselle altistumista kesken matkan. Mistähän löytyisi ne päättäjät, jotka haluaisivat ajatella asioita matkustajien kannalta? Ottaakohan Kaks kertaseuran hallitus asiasta kopin...

Tiedätkö taulujen ja kalliopiiirrosten Kaks Kerrasta?

Runsas vuosi sitten käynnistämämme tiedonkeruun tulokset Kaks Kerran kalliioihin tehdyistä vanhoista kalliokaiverruksista näyttävät jäävän niukoiksi. Kesän aikana tietoon tuli yksi Kaivoisten kylän alueella oleva kaiverrus ja toinen – toisen käden tieto – mahdollisesti Erikvallen rannoilla olevasta piirroksesta. Koska jälkimmäinen on yhä varmentamatta ja elättelemme yhä toivetta, että myöhäissyksyn ja talven huurre nostaa esiin näitä kaivattuja ”kädenjälkiä”, emme julista hanketta vielä päättyneeksi. Talven aikana yritän saada myös selvyyttä siitä, mihin asiaan tai keihin henkilöihin, nämä nyt tietoon tulleet merkinnät liittyvät. Siitä seuraavassa lehdessä.

Talvea odotellessa ja tanskalaisittain sisällä lämpimässä ”hyggeillessä” on aikaa tutkailla myös kodin seiiniä. Pirkko ja Pekka Varjosen Hennalaan lahjoittama kirkkotaulu ja viime 2X-lehden numerosa julkaistu Kulhon Mäntyniemen huvilamaalaus herättivät kysymyksen, onko tällaisia Kaks Kerrasta tehtyjä maalauksia kenties enemmänkin sekä milloin, miksi

ja millaiset taiteilijat ovat katseensa Kaks Kerraan suunnanneet? Ovatko taustalla kiertelevien ”ite-taiteilijoiden” omistajille ansaitsemismielessä tekemät talonkuvat vai Kaks Kerran kauneuden löytäneiden taiteilijoiden tarve pysähtyä tallentamaan hetken lumo?

Jo pieni katsaus kolmen esimerkkikuvan tekijöihin paljastaa, että skaala on mitä ilmeisimmin ennako-odotuksia värikkäämpi:

Kaks Kerran kirkkoa esittävän maalauksen tekijäksi osoittautui pienen selvittelytyön jälkeen Suomen Öllytehdas E. Grönblom Oy:n myyntipäällikkönä ja apulaisjohtajana sekä toimitusjohtajana uransa tehnyt Anton Walfrid Lindfors (1881-1959), joka oli opiskellut taidetta Ateneumissa 1900-luvun alkuvuosina. Lindforsilla oli koristeellinen kesähuvila Solbacken Kaks Kerranjärven itäpäässä, ja siellä hän ilmeisesti antautui toteuttamaan nuoruuden unelmaansa. Kaks Kerran kirkkoa esittävä kuva on päiväämätön, mutta sen piikkilanka-aita viittaa vahvasti sodan jälkeiseen aikaan ja

1950-luvulle, jolloin piikkilanka-aidan käyttö maataloudessa yleistyi.

Mäntyniemen huvilataulun oletettavasti 1900-luvun alussa maalannut Alexander Wilhelm Hindén (1868–9.1.1953) oli saanut perustiedot taiteen tekoon koristemaalarin opissa Turussa, mutta taiteilijana hän oli itseoppinut. Hindén asui ja vaikutti Salon seudulla; elämänsä viimeiset vuosikymmenet Karunassa, mistä hänen vaimonsa oli kotoisin. Hindénistä kerrotaan mm., että hän oli tuottelias taiteilija, joka makseli palveluksistaakin maalaamallaan tauluilla, joiden aihepiirit liikkuvat luonto- ja maisema-aiheista henkilökuvauxiin. Niitä jäi sitten seutukunnalle niin runsaasti, että osa päättyi jopa huussin seinille, minkä vuoksi jotkut kutsuivat häntä alentavasti ulko-huonemaalariksi. Taiteilijan tunnusmerkkinä Hindénillä oli kesäisin valkoinen hattu ja takki sekä kävelykeppi. Rakenteeltaan hän oli pieni mies, luonnoltaan vaatimaton ja syrjään vetäytynyt, mikä varmaan joutui osin arvostuksen puutteesta.

Kolmas ”herätetaulumme” on turkulaisen, jo elinaikanaan monin tavoin palkitun taiteilijan Armas Mikolan (1901–1983) maalaama. Se esittää Myllykylän merenpuoleista yhteisranta venevajo-

Kaksikerran kirkkomaisema, A. Lindfors.

Mäntyniemi A. Hindén.

neen. Turun Taideyhdistyksen piirustus-koulussa vuosina 1917–1920 opiskellut Mikola oli tuottelias taiteilija, joka maalasi muun muassa maisemia, kaupunkikuvia ja saaristoaiheita. Kuinka hän löysi aiheekseen juuri Myllykylän venevajat, on kiinnostava kysymys. Nykyisen omistajan haltuun taulu on tullut taideliikkeen kautta eikä sen alkuperäi-

sestä omistajasta tai aiemmas-
ta yhteydestä Kaks kertaan ole
tietoa.

Kotiseutuaiheiset taulut tar-
joavat moniulotteisen luotauk-
sen aikansa kulttuurielämään
ja ihanteisiin, mutta antavat
usein myös arvokasta tietoa jo
kadonneista tai muuttuneista
miljöistä ja rakennuksista.
Mielenkiinnolla odotamme
palautetta siitä, mitä kaikkea
Kakserrasta löytyy. Kyseessä
voi olla myös piirustus, akva-
relli, arkun kanteen maalattu
koristekuva tms. kunhan se
vain aihepiiriltään linkittyy Kaks kertaan.

Lähetäthän vastauksen, mieluusti näy-
tekuvan kanssa, jo aiemmista kyselyistä
tuttuun osoitteeseen kaarin.kurri@
gmail.com tai kaks kertaseuran sähkö-
postiin kaks kertaseura@kaks kertaseura.

Myllykylän venevajat, Armas Mikola.

fi. Laita viestiin, saako taideluomustanne
tulla katsomaan, tarvittaessa kuvaa-
maan ja saako kuvaa tai originaalia käyt-
tää, jos vaikka myöhemmin innostumme
kokoamaan taideteoksista näyttelyn tai
julkaisemaan ne kalenterissa.

Lukijan Kynästä

Viime lehdessä aloitetun sarjan tarkoituksena on tarjota 2X-lehden lukijoille omia kokemuksia ja muistoja saarilla asumisesta, kesänvietosta, vierailuista ym. Seuraava artikkeli jatkaa tätä teemaa, Eva Latvakangas muistelee oman mökki-elämänsä alkuvaiheita. Uusia muistoja ja tarinoita, valokuvien tai piirustuksien, toivomme siis runsain mitoin tuleviin 2X-lehtiin!

Pystytontti Kakskerrasta

Muistoja 50-luvun mökinrakentamisesta

Isäpappa osti kesämökin osapuilleen vuonna 1954.

- Se on Kakskerrassa, isä selitti. Ja kertoi ostaneensa sen halvalla – 5000 markkaa, sanoo muistini, joka epäilemättä on väärässä. Ei niin halvalla mitään saa.

Isällä oli kyllä selitys halpaan hintaan: insinööri Savolainen joutui myymään sen lähes heti ostettuaan, koska vaimon mukaan tontti oli niin jyrkkä, että lapset kierivät alas järveen. Savolainen teki paitsi vaimon, myös monen muun mielestä virheitä. Hän oli se liikennelaitoksen käyttöinsinööri, joka sittemmin

Järvenrantatonttimme ei ollutkaan aivan pystysuora, ja terassoimalla siihen sai mukavia oleskelupaikkoja.

laati esityksen Turun raitiovaunujen lakkauttamiseksi.

Vyöryvä rinne

Mutta toisen virhe, toisen onni. Me saimme kohtuuhintaisen kesäpaikan kohtuullisen bussireitin varrelta puhtaan järven rannalta. Oli jyrkkä tai ei.

- Vyöryvä rinne! sanoi isä ja nauroi sydämellisesti.

No, minä olin jo viisivuotias, niin että ehkä minä en kierisi.

Ystävämme Matti, joka oli rakennusmestarina kutsuttu arvioimaan paikkaa, kehui tonttia erinomaiseksi. Mutta miksi se on pystyssä? hän kysyi.

Sinä yönä näin unta pystysuorasta mäenrinteestä, jonka yläreunasta roikkui köysitikkaat. Unessa oivalsin, että paikan nimi Kakskerta tuli siitä, että maasto oli kahdessa kerroksessa: ylhäällä metsä ja tie, ja jyrkänteen alla järvi.

Kun vihdoin rämistelimme paikalle jännittävässä siniharmaassa bussissa, ei mikään ollut niin kuin olin luullut. Oli mäntyinen kangasrinne, joka tuoksui pihkalta. Oli kimmeltävä järvi, niin puhdas että vettä saattoi juoda tuosta noin vain janoonsa.

Oli myös pienenpieni jalasmökki, johon kuusihenkinen perheemme kuin ihmeen kautta mahtui nukkumaan.

Ajoittain sinne majoittuivat myös mummu, ukki ja Lyyli-täti. Silloin pojat kyllä saivat nukkua ulkona teltassa.

Pystyyn nostettu puucee

Ylimpänä mäessä oli vaaleanvihreä pieni tönö. Sen seinissä oli saksankielisiä tekstejä, joista isän mukaan ilmeni, että se oli raitiovaunun koneen kuljetuslaatikko. Tai oli ollut: nyt pystyyn nostettu- na se oli puucee.

Insinööri Savolainen oli selvästikin kätevä ihminen. Puuceen jyrkvä sisustus oli hänen tekemänsä. Samoin vankka

puutarhakeinu, jalasmökin seiniin kymmenen sentin nauloilla kiinnitetyt kerrossängyt ja muukin sisustus. Hän oli jopa rakentanut mökin eteen kauniin verannan, josta tuli meidän ruokasalimme.

Mökissä oli pieni rautainen hellakamina, varsinainen murheenkryyni. Se sautti sisään niin antaumuksella, että sytytettäessä oli pidettävä ovi ja ikkunat auki ainakin viisi minuuttia. Varsinkin kylminä päivinä se oli ikävää, muuta lämmitystä kun ei sähköttömässä mökissä ollut.

Insinööri Savolaisen rakentamassa jyrkevässä keinussa istun minä mummun ja ukin, Elin ja Gabriel Holmbergin välissä. Vierellä isotäti Lyyli Ailio, kaikki vakinaisia kesävieraita pikku mökisämme.

Äiti keksi kyllä lapsille oivan keinon pysyä lämpimänä: risunkeräys. Kunnan klapeja ei hellan pieneen tulipesään mahtunut, mutta risut lämmittivät nopeasti. Ne paloivat myös niin nopeasti, että kun yhden kuorman sai purettua hellan eteen, oli juostava uutta keräämään.

Onneksi risuja riitti. Savolainen oli kaatanut mökin tieltä sen verran puita, että niiden oksat muodostivat pihalle kaksi miehen korkuista risukasaa. Osa rungoista oli koottu tukemaan keinun eteen kasattua terassipengertä.

Aika usein pääsin kuitenkin livistämään risusavotasta. Naapurimökissä asui äitinsä kanssa vähän minua van-

Hätä keinot keksii: mökin puuttuva keittiö korvattiin ulos ikkunan taakse rakennetulla verkkotiskipöydällä. Veranta toimi ruokasalina.

hempi Merja, joka oli innoissaan katselut lapsiperheemme maalle muuttoa. Ja Merjalla oli kaikkea jännittävää tavaraa: koronapeli, ilmapatja, uimaponttoni, katollinen riippukeinu, jopa transistoriradio. Kaikki emmeet hauskaan kesänviettoon.

Ja hauskaa meillä oli. Kaikkein hauskinta auringonpaisteessa ja hyvällä ilmalla, mutta sateellakin keksittiin puuhaa. Parhaasta päästä oli linnoittautuminen naapurin luukkuvintille kynttilänpätkän kanssa. Siellä oli iltahämärissä mukavaa kertoa kummitustarinoita.

Kavereita postilaatikolla

Seuraa järven rannoilla oli yllin kyllin. Kavereita saatiin postilaatikoilla, Posti-Annaa ja hänen pyöräkuormaansa odotellessa, ja kaksi kertaa viikossa kauppa-auton pysäkillä.

Ruokaa sai hankittua paitsi kauppa-autosta myös ns. Tienkulman kaupasta Harjattulantien risteyksestä. 60-luvulla Kosusen pariskunta muutti kaupan kiosiksi, joka toimi vielä muutaman vuoden. Vihannekset haimme Brinkhallista, jonka puutarhuri Vikström myi kasvihuoneis-

Tässä osa Ohlsonin perheestä Brinkhallin mutkan bussipysäkillä: isovelji Ekka, äiti Kerttu sekä minä ja Inga. Siihen aikaan pysäkki oli siinä, missä mikä hyvänsä tienpätkä kohtasi maantien.

taan kurkkua ja tomaattia ja työnsi loppukesästä meidän taskumme täyteen omenia. Kartanossa käynti jännitti joskus sen takia, että keittiön ovea vartioi suuri musta karhukoira, jonka ohi oli mentävä jos meni kasvihuoneille.

Naapurien mökit olivat vieri vieressä, ja joka mökissä asui lapsiperhe. Järven yli soudettiin vastarannan leikkikave-reita katsomaan, vaikka äiti oli tiukasti kieltänyt lähtemästä viittä metriä kauemmas rannasta. Ja vaikka insinööri Savolaisen meille jättämä vene vuoti kuin seula. Yksin sillä ei ollut menemistä; mukaan tarvittiin päätoiminen äyskäröijä, joka lappoi tauotta vettä laidan yli takaisin järveen.

Mutta vene tarvittiin, sillä kun heinäkuun loppu läheni, ukki ilmestyi mökille mukanaan rautalangasta ja itse kuto-mastaan kalaverkosta tekemiään rapu-mertoja.

Ravustusyön korttipelit

Oi niitä ravustusöitä! Me laadimme vuorolistan, jonka mukaan jokainen pääsi vuorollaan ukin apulaiseksi veneeseen. Kaikki saivat valvoa, minäkin ipana. Ukki iski kamarin pöytään korttipakan, jonka taustakuvana oli riisuutuva nainen. Kun merrat oli laskettu veteen, pelattiin kort-

tia seuraavaan kokemiskertaan asti: kirvestä, marjapussia, hörriä (onkohan oikeasti olemassa sen niminen peli?), mitä hyvänsä ukki keksi opettaa apulaisilleen.

Laiturin vierellä kelluu kotitekoinen vaneriveneemme Titanic, joka pelastui upottamiselta

Pelillä oli oma tarkoituksensa. Ilman sitä olisin taatusti nukahtanut, sillä me valvoimme yli puolen yön. Rapusaalis oli silloin, viisikymmenluvulla, aina mahtava. Ukin nikkaroima sumpu sijoitettiin rantaveteen ja täytettiin ravuilla. Sunnuntaisin herkuteltiin ravuilla, voileipä-kekseillä ja siiderillä, joskus vieraiden kanssa, joskus perheen kesken.

Veneen kunto kyllä haittasi ravustusta. Isoveljeni Ekka, kelpo meripartiolainen, nikkaroikin pari kesää myöhemmin vanerista optimistijollan, jonka perään maalattiin komeasti Titanic / Kaksikerta. Sillä soudimme siskon kanssa juhannus-iltana ihaillemaan Valion kesäkodin edustalle lautalle rakennettua jättikokkoa. Sen ympärillä parveili koko joukko veneitä.

- Hei, eikö Titanic uponnut? Upotetaan se! huusivat aluksemme nimeä tavailleet soutajapojat ja lähtivät kiskomaan venettä suoraan kohti. Ehdimme nipin napin karkuun oman laiturin tuntumaan, jossa isä seisoj kokkoja tähyilemässä.

15 metrin mökkitontti

Jos totta puhutaan, jalasmökki oli meille liian pieni. Rannan tuntumassa oli valmiiksi aloitettu monttu, johon Savolainen oli kaavaillut uuden mökin perustuksia. Sitten tarjoutui kuitenkin uusi mahdollisuus. Greta Ramberg, Brinkhallin viimeinen kartanonrouva kysyi, halusimmeko ostaa tontillemme lisäpätkän järvenrantaa. Kartanon talous oli heikoissa kantimissa, ja tonttimyynti toi kaivattua lisätuloa.

Isä oli työreissussa, niin kuin yleensä kaiket kesät. Äidin ei auttanut muu kuin lähettää kysymys postikortilla Kolarin suuntaan ja odottaa vastausta – puhelimia ei pohjoisen erämaassa ollut.

- Osta 15 metriä, luki vastauskortissa. Äiti osti 15 metriä tontinleveyttä ja sai sitten pitkään kuunnella moitteita siitä, mikset nyt ostanut koko tuota niemeä. Sille niemelle kun ilmestyi sittemmin uusi naapuri.

Viiteentoistakin metriin mahtui silti hyvin uuden mökin perustukset. Kun isä palaili sorankartoitusretkiltään, hän laati klubiaskin takakanteen piirustukset minikokoisesta rintamamiestalosta: kamari, pikku keittiö ja sauna. Toisen klu-

biaskin pohjaan piirtyi komea lapintakka, tosin mitoiltaan puoleen pienennettynä, jonka muurin ympärille mökki rakennettaisiin.

Piirustukset mittalukuineen luovutettiin kirvesmies Toivoselle, joka asusti perheineen Kaks Kerran silloisen kansakoulun lähellä. Alkoi rakennustyö.

Isä kulki ees taas rantamaastoon kaivettua montunrajaa ja ihasteli: tästä tulee mahottoman iso! ja äiti vannotti, että tuli minkälainen tuli, niin vaatekomoero sinne oli mahdutettava. Ei saatu komeroa. Muuten ei kamariin olisi mahtunut sänkyä.

Uudessa mökissä talviviikkoja lämmitti seinien sisään kätetty vuorivillakerros ja kunnan takka. 1957 oli hyvä lumiukkovuosi.

Rakennusprojekti bussikuljetuksella

Tontillemme ei kulkenut autotietä, mikä aiheutti logistisen ongelman. Ongelmalla oli kahdeksankätinen ratkaisu: me lapset. Kukaan ei saanut palata metsäretkiltään ilman lankkua kummassakin kainalossa, tai muurausvaiheessa ilman tiilikiveä kummassakin kourassa. Lautaja tiilikasat olivat ylhäällä mäen harjalla, jonne kuorma-auto pääsi maantieltä muhkuraista metsätietä.

Kaikki laudat ja tarvikkeet eivät tosin tulleet samaa tietä. Kun mökki oli pysyvässä, tarvittiin vielä sisustus: saunan

lauteet, keittiön työtasot ja kaapit. Isä hankki kaupungista höylättyjä lautoja, ja me kannoimme ne porukalla puutorille Kaksikerran linjan pysäkeille.

Ymmärtäväinen kuljettaja tuli apuun, että saimme sijoitettua ne bussin keskikäytävälle. Siinä oli lankkua auton päästä päähän. En vain ymmärrä, miten ne taipuivat ovesta sisään.

Toisin kävi, kun mökki piti maalata. Kun isä saapasteli bussin ovelle kaksi kymmenen litran maalitonkkaa käsissään, kuski ilmoitti, ettei bussissa saa kuljettaa palovaarallisia nesteitä. Se reissu jäi siihen. Onneksi tuttavapiiristä löytyi autollinen ystävä, joka lähti vapaaehtoiseksi talkoo- ja kalakaveriksi.

Kätevä ukkimme taiteili laudoista kunnan lauteet. Ylälauteen reunaan hän kiinnitti saranat ja jatkokappaleen, joka ylös nostettuna teki lauteesta täysleveän sängyn. Siinä ukki sitten nukkui aina kun tuli meille kesää viettämään. Mummu oli pukkisängyssä lauteitten alla.

Nyt me kaikki mahduttiin!

Bussimatkan kohokohtia

Siihen aikaan kesää vietettiin mökillä alusta ja loppuun saakka. Kesäkuun ensimmäisenä pakattiin kaikki kesän käyttötavarat ja huomattava määrä ruokaa kasseihin ja koreihin, joita kantamaan tarvittiin kaikki kuusi käsiparia. Yksi koreista oli erityisen haastava: siinä kulki- vat kaupunkiasunnon huonekasvit. Sen

Kapulalossilla kuljettiin järven poikki ja kuljetettiin muinoin myös Brinkhallin lehmät saunarannasta paremmille laidunmaille

kun sai bussimatalla huollettavakseen, ei tarvinnut ottaa kantamusta toiselle kädelle.

Bussilla kulkivat lähes kaikki; autoa ei ollut monellakaan. Kun Greta Rambergilla, Brinkhallin kartanonrouvalla oli kaupunkiin asiaa, hän istui aina oikean puolen etupenkissä kukkamekko päällä ja hattu päässä. Isällä oli tapana nousta ja mennä hänen viereensä juttelemaan. He olivat molemmat ruotsinkielisiä ja tuttuja keskenään.

Bussireitillä oli kolme kohokohtaa. Ensimmäinen oli Satavan lossi, jossa sai kiivetä ulos raittiiseen meri-ilmaan. Toinen oli Höyttisten silta, jossa siihen aikaan oli pieni mutta jyrkkä kyttyrä. Kun bussi laski mäen vauhdilla päästäkseen ylös toisen puolen mäen, takapenkin kevyemmät matkustajat kohosivat penkiltään viisi senttiä ylöspäin. Vatsanpohjassa tuntui villi kuperkeikka, joka puristi ilmoille takapenkkiläisten kuorohihkaisen: hiiii-iihh!

Kolmas kohta oli kirkonmäki; se, joka nykyään on osa kirkon kautta kiertävää pyörätietä. Useammin kuin kerran jouduimme mäen alla kiipeämään ulos autosta. Raavaamat matkustajat asettuivat mäen juurelle valmiina työntämään, kun bussi rynnisti parhaansa mukaan ylöspäin. Yhteisvoimin päästiin ylös asti.

Kirkkoherra ojassa

Eräänä sunnuntaina olin mukana kyydisä, kun bussi kohtasi mäessä kirkkoheran kuplavalokkarin. Kirkkoherra nosti hädissään kädet kohti taivaita, ja volkkari suistui nätisti ojaan. Bussikuski pysäytti tietenkin vaununsa, ja raavaamat matkustajat hyppäsivät ulos nostamaan volkkaria ojasta.

Muistini vannoo, että kirkkoherra istui koko nostourakan ajan kuljettajan paikalla. Tosin vanhat muistikuvat tuppaaivat vuosikymmenien mittaan väritymään entistä hausemmiksi.

Yhdellä reissulla bussi suistui itse ojaan. Se tapahtui Satavan puolella, lähellä sitä kohtaa, jossa oli ennen palo-asema. Soratien pehmeä penkka petti pyörien alla, ja auto vajosi hitaasti kyljelleen. Muistan tarrautuneeni kaksin käsin kannettavakseni uskottuun koriin, joka oli täynnä juomapulloja: tapahtui mitä hyvänsä, niiden oli säilyttävä ehjinä.

Kukaan ei onneksi loukkaantunut. Joku ystävällinen setä auttoi minun juomakorini ulos kattoluukusta, että pääsin itse kiipeämään perässä.

Kaksikerran linja lakkasi toimimasta silloin kun koko Kaksikerran kuntakin. Niitä vanhoja busseja, sardiinipurkeiksi kutsuttuja, ei tule ikävä. Monta muuta asiaa kyllä tulee:

Kartanon puutarhajuhlia, joihin rouvat pukeutuivat juhlatamiseksi ja kesähatuihin, ja joissa myytiin kahvia ja kakkua kartanon hengenpitimiseksi. Naapurien yhteisöä, joka vähitellen liudentui, kun mökeissä ei enää asuttu kesän läpi. Kapulalossia, jota sai kiskoa järven yli sinne, minne Brinkhallin lehmät muinoin kuljetettiin eteläpuolen laitumille. Valion mahtavaa juhannuskokkoa. Ja kirkasta järvivettä, jota saattoi juoda janoonsa siitä vain.

Mutta Kakskerta on yhä Kakskerta. Sitä en vaihda pois.

*Hirvensalosta Satavaan
kuljettiin vuoteen 1964 asti
lossilla, johon mahtui vain
muutama auto.*

Muuttolintujen Lintukoto: kesäasukkaana Kaksikerrassa

Tiettömän taipaleen päässä, jyrkän kallion takana, on suloinen keltainen lautamökki. Maisema avautuu veden tasolle, ikään kuin sen syleilyyn. Kulhon saari hämöttää veden takana, sorsia uiskentelee nenän edessä, kaislat huojuvat, aurinko paistaa. Miten osuvaa kaikki onkaan. Juuri tällaiseen paikkaan haluaisi lentää kauempaakin, kesän muuttolintujen lailla, vaivoja säättämättä joka kevät, koska tietää sen tutun paratiisin ottavan taas syleilyynsä.

Tänne, vuonna 1933 rakennettuun mökkiin, meren rannalle, korkean kallion taakse ja kiemurtelevan 100- metrisen metsäpolun päähän, tulevat Tuula ja Seppo Tielinen yhä joka kevät Helsingin Etelä-Haagasta. Tulevat nauttimaan kaikesta siitä mitä Turun saaristo voi tarjota. On ainutlaatuista luontoa, meren tuoksua, hiljaisuutta. Tänne he tulivat jo silloin kun Tuulan vanhemmat vielä hallinnoivat mökkiä ja tänne he tulivat omien tyttäriensä, Lauran ja Riikan kanssa joka vuosi loppukevästä, kun opettaja-äidin loma alkoi. Helsinkiin palattiin elokuun lopulla.

- *Voiko kesän keittiö tästä enää paremmaksi tulla?*
- *Ei autotietä, vain salaperäinen metsäpolku tälle lintukodolle.*
- *Tervetuloa meille!*

Tuula kertoilee, haikean lämpimästi muistellen, noista kesäpäivistä: uintihetkistä mökin omissa poukamissa, Hiekkarannalla ja Simpukkarannalla, tyttären veneilystä omatekoisella lautalla, ahomansikoiden etsinnästä lähiniityillä ja

sadepäivinä mökin vintin ”lukusalin” annista nauttien. Kalle Anka ja Valitut Palat olivat kovassa kurssissa. Ja kun seuraa kaivattiin, olivat lapinkoira Pörrö ja kissat Viiru ja Nassu lähellä. Viirun poismentyä myös hyvän naapurin Ottokissa oli tärkeä. Kani Jussi vielä täydensi eläintarhan, eikä kertaakaan karannut vaikka sai vapaana kuljeskella mökin pihalla. Mihinkäs sitä nyt lintukodosta lähtisi, tuumi varmaan. Tuulan kertomana idylli menneitten aikojen kesänvietosta on käsin kosketeltavaa kuulijalle. Käsin kosketeltavaa on myös kertojan oma kiitollisuus kaikista hyvistä kesämuistoista vuosien takaa ja ilo uusien kesämuistojen luomisesta.

Kun sovimme puhelimessa tästä juttuhetkestä, aiheena ”muuttolinnot Kaksikerrassa,” totesi Tuula hämmästyneenä, vaan hämmentymättä, että ei kyllä paljoa asiasta osaa kertoa, mutta pääskysistä sentään tietää jotain... No, tiesi todella niistäkin. Ja muuttolintu-Tuulasta kertoi seuraavaa: vaiherikkaan elämän ammatinvaihtoa silloin 60-luvulla osui yhden intohimon saralle, eli kielitieteilijäksi. Englan-

nin maisterin paperit tulivat Turun Yliopistosta vuonna 1967, Käkisalmen yhteislyseon jälkeen (perusturkulaiset muistanevat vielä tämän KOP-kolmion paikalla olleen oppikoulun?). Vaihtopilasvuosi USA:n etelävaltiossa Ge-

Ruokailuhetket ovat juhlaa tässä maisemassa.

orgiassa ehkä sinetöi kielitieteilijän uran. Itsestään selvää se ei kuitenkaan ollut. Siskon kanssa kun lapsena jo olivat, nimimerkeillä "Hepokatti" ja "Nappisilmä," ahkerasti piirtäneet kuvia paikallislehden Nuorten Nurkkaan. Kuulussa Kupittaaan Savessakin hän oli jo 16-vuotiaana ollut kesätöissä maalaamassa. Tämä kaikki johti Tuulan pyrkimiseen – ja pääsyyn! – arvostettuun Turun Piirustuskouluun, jossa vierähti vuosi, kunnes kielioopinnot veivät mennessään. Ja sitten aviosiippa Sepon tultua kuvioihin, oli edessä muutto Helsinkiin ja perheen perustaminen.

Onneksi tuo itäinen suurkaupunki ei sen kauempana kuitenkaan ole. Turku kun on Tuulan mielestä aivan loistava kesäkaupunki, jonka kruununa on Turun

Kaksikerta! Kysyessäni kesän muuttolintujen mahdollisista lisätoiveista elämään saarilla, on niitä vaikea keksiä. Sen sijaan satelee kiitosta nykyisyydestä. Oma lintukoto on ihana, naapurit mahtavia ja Kakskertaseuran toiminta kaikkine järjestettyine tapahtumineen ja retkineen ylitsevuotavan runsasta, mielenkiintoista ja mukaansa tempaavaa.

Tällaisia muuttolintuja saarillamme on mukava bongata!

Artukainen ja Artukka – 'heinähaasiapuiden maita'

Turun kaupunginosa Artukainen Raisionjoen suun varsilla oli aikaisemmin Raisiota. Oli alun perin Polusmäen kylän sivukylä.

Nimen vanhin kirjoitusasu oli henkilönnimessä Artukaisthen Per v. 1549 ja 'ruotsiksi' nimi on Artukais.

Nimi Artukainen nykyisin Turun kaupunginosana ei ole aivan ainoa paikannimi laatuaan. Turkuun liitetyn Kakskeran Satavan saarella on kylä Artukka. Jo v. 1449 kylän asukkaana mainittiin Thomas Artukais.

Kun kysymys on rintamaiden kylän nimestä ja vielä vanhasta nimestä, ovat nämä nimet kiinnostaneet kovasti kielentutkijoita ja paikannimien selittäjiä. Jo noin 70 vuoden aikana ovat useimmatkin tutkijat paneutuneet näiden nimien alkuperään.

Riitta Liisa Pitkänen kirjoitti Suomalaiseen paikannimikirjaan 2007, että on kyllä esitetty arveluja nimien alkuperistä, mutta näille kylien nimille ei ole osattu selittää mitään perusteltua selitystä.

Katsotaan siis nyt tässä, mistä nämä kylät saivat nämä erikoiset nimensä?

Mitä maastoa ovat nämä Artukainen ja Satavan Artukka?

Peruskartoilta katsoen niillä on yksi yhteinen piirre. Turun Artukainen Raisionjoen suun ympäristössä on rantojen osalta alavia, luhtaheinikoiden ja saraheinärantojen maata. Siis maastoa, mistä vanha kansa korjasi karjan talvirehut.

Ja niinpä vain Satavan Artukan kylä on maastoltaan samanlaista. Siellä Artukassa on Rakuunavuoren molemmin puolin kaksikin alavaa varsin laajaa puroalankoa. Maannousun mukana niistä on jo varhain tullut saaren taloille elintärkeä heinäluhta. Juuri noiden heinäluhtien varaan on kehittynyt talonpoikaisasutus.

Saaren nimessä Satava onkin germaaniperäinen sana *sát* tarkoittaen 'kuivumaan haravoituja pieniä heinäkasoja'. Nimessä pääte *-va* on tarkasti ottaen verbimuoto, mutta on kuitenkin adjektiivipääte.

Satava on kylläkin paikannimi, jonka alkuperä on jäänyt nimen avaamista yrittäneille tiedeihmisille täysin hämäräksi. Kuten mainittu Riitta Liisa Pitkänen mainitussa paikannimikirjassa kirjoitti v. 2007.

On jäänyt hämäräksi, vaikka tuo sana sät ja sen suomalaistunut mukaelma saatto jne. ovat kyllä kielitieteilijöiden teksteissä tarkkaan selitettyä sanastoa. Mutta tekstit ovat laiskoilta tiedeihmisiltä jääneet kyllä lukematta. Ei mitenkään harvinaista.

Myös Satakunnan maakuntanimessä on tuo sama sana sät, Kokemäenjoen suun ja rantojen luhtaniittyjen heinänteosta, skandinaavikauppiaiden antamana maakunnan nimenä.

Ovatko siis myös nämä nimet Artukainen ja Artukka nekin jotenkin heinänteokoon liittyviä paikannimiä? Kun ovat luhta-alankojen paikannimiä molemmat? Ja ne ovat sitä.

Näissä paikannimissä on balttikieli liettuan peräinen sana ar dai, ar das eli

suomalaisittain äännettyinä aarto, arto, aarto tarkoittaen 'riukuja, joille heinä nostetaan kuivumaan'. Tarkoittaa siis 'haasiapuuta'.

Suomessakin tieteellisissä teksteissä esitettyä sanastoa.

Tätä sanastoa on mm. paikannimissä Aartolahti Sysmässä, Aartoapa Sallassa, Kuusamon Aartola-talojen nimissä, Oulun Sanginjoella luhta-alangon maaston Aartola-nimessä ja nimessä Aartaminneva Sievissä.

Artukaisten nimi on siis sekin alun perin ollut Aartukainen ja Satavan Artukka on sekin ollut alun perin Aartukka. Mutta ruotsalaiset kirjurit eivät voineet kiellensä sääntöjen mukaan kirjoittaa kahta vokaalia peräkkäin. Siksi nimien alussa on sitten vain yksi A-.

Kun näiden nimien Artukainen ja Artukka sanojen alkuperä on balttikielessä, niin ovatko paikkojen asuttajatkin aikoinaan tulleet tuolta Baltiasta – Itämeren itärannoilta?

Tätä ei voida enää selvittää tarkasti.

Mutta Lounais- ja Länsi-Suomessa ja muuallakin Suomessa on selvästi näkyviä balttikielen sanoja paikannimissä. Oma johtopäätökseni on, että kun saksalaiset ruoturitarit 1200- ja 1300-luvuilla verisillä valloituksillaan valtasivat Baltian maat, on sieltä tuona aikana tullut Suomeen ja Karjalaan sotapakolaisia.

Siis sellaisia henkipattoja asukkaita, jotka eivät alistuneet valloittajaherrojen orjiksi vaan pakenivat.

Vanhoilla kauppayhteyksillään tänne Suomeen löysivät täältä pakopaikat. Ja suomalaistuivat kyllä sitten.

Mutta heiltä jäi sitten paikannimiin muutamia sanoja, kuten nämä paikanimet Artukainen ja Artukka.

Kun tuossa mainittiin Raision kylä Polusmäki, niin sillekin nimelle on tarkka ja perusteltu selityksensä.

Ruotsin valta järjesti aikoinaan saaristoon ja rajoille vartio- ja merkkitulien paikat miehistöineen.

Yksi ruotsin kielen 'merkkituliröykkiötä' tarkoittava sana aika monista samaa tarkoittavista sanoista on sana bål.

Ja tuo sana on Polusmäen nimessä. Kertoen, että tuolla rannikon mäellä on aikoinaan ollut vartio- ja merkkitulipaikka.

Vanhoilla paikannimillä oikein avattui- na on siis tavattoman paljon kertovia kertomuksia kerrottavinaan.

Artukainen ja Artukka ovat 'heinäriukujen – heinäsuovapuiden alankoja'.

Kakskertaseuran tapahtumia v. 2019

Kulunut vuosi oli taas kerran täynnä erilaisia mielenkiintoisia tapahtumia. Seuran hallitus ja työvaliokunta kokoontuivat 11 kertaa kumpikin, toimikunnat paljon harvemmin, mutta kaikkien yhteinen panos näkyi järjestettyjen tapahtumien ja niihin osallistuneiden määrässä. Rungon rakentaa kulttuuri- ja toimintatyöryhmä, muut täydentävät.

Useimmille on toivottavasti tullut tutuksi seuran kotisivut www.kakskertaseura.fi, missä tapahtumia markkinoidaan ja toteutumiset esitellään kuvien kera uutispalstalla. Olen seuraavaan koonnut aikajärjestyksessä ne menneet tapahtumat, joista Kakskertaseura on vastannut.

Neulomakerho

Aloitetaan neulomakerhosta, joka on ainoa läpi vuoden kulkeva tapahtuma, aina parittomien viikkojen tiistai-iltaisina. Keväällä ja syksyllä kokoonnutaan Kakskertatalolla, kesällä saaristomaisemissa laitureilla ja terasseilla – yksi kuivamaan tapahtumakin mahtui joukkoon, oltiin Nikkilän myllyllä. Tapaamisia oli yhteensä 23 kertaa ja niissä kukin teki omia töitään ja porukalla viihdyttiin.

Valmiita töitä esitellään seuran muissa tapahtumissa ja osa kakskerta-aiheisista tuotteista on myös myynnissä.

Neulomakerho Villa Vapparin terassilla; kuva Ritva Nummiora

27.1. Makkaran paistoa laavulla

Kipakassa pakkasessa lähdettiin viettämään iltaa tulilla. Kirkon pysäköintialueella treffattiin ja sieltä reippain askelin Kakskerran Erän laavulle. Tulet syttyivät hetkessä ja päästiin nauttimaan sen lämmöstä. Makkarat saatiin grillattua ja kylmä maistui hyvälle. Hetken vielä tarinoitiin ja sitten kohti koteja, tähtien loisteessa.

13.2. Seuran vuosikokous

Sääntömääräinen kokous virallisine asioineen tuli hoidettua. Kaikki sujui odo-

tetusti, henkilövalinnoista merkittävin oli uuden puheenjohtajan valinta, Jaana Majatie hoiti hommaa kolme vuotta ja nyt jatkajaksi valittiin Raimo Västinsalo.

5.3. Kuvailta Kakskertatalolla

Jukka Lämsä oli saapunut kertomaan kuvin ja filminpätkien kera, millaista oli Venäjän Kamchatkalla tulivuori- ja karhuretkellä. Alue kokonaisuudessaan on hieman Suomea suurempi, mutta asukaita vain noin kaksi kertaa Turun verran eli väljyyttä on, kullekin asukkaalle riittää runsaat 1 km² maata. Teitä oli niukasti ja matkaa tehtiin helikopterilla ja maastoautoilla, välillä myös veneellä. Saimme olla mukana huimalla retkellä tulivuorten yllä, välillä lämpimien geysyirien äärellä ja lopulta mahtavien metsien kunninkaiden, karhujen, kanssa saalistamassa lohta. Kuulijoita oli tuvan täydeltä, melkein tungokseen asti.

Onnistunut kalareissu; kuva Jukka Lämsä.

10.3. Missiotreffit Hennalassa

Hennalaan kerääntyi monia saarilla toimivia yhdistyksiä Martinseurakunnan järjestämään talvimissiotapahtumaan. Ohjelmaa oli monen moista, erityisesti lapsille. Partiolaiset pitivät telttaleiriä, paistattivat tikkupullaa ja järjestivät leik-

Tikkupullan paistoa partiolaisten rastilla.

kejä. Muutamia koiria oli mukana vetämässä lapsia ahkiossa ja makkaraakin sai paistaa nuotiopaikalla. Ja paloauto sammutuskalustoineen on aina vetonaula.

29.4. Aluefoorumi

Kaupunki järjesti Hirvensalo-Kakskerta aluefoorumin Syvälahden koululla. Aluksi käytiin läpi ajatuksia ja ehdotuksia, joita oli esitetty kaupunginjohtajan vieraillessa Hirvensalossa. Viestintämahdollisuuksien käytöstä keskusteltiin. Kaivataan mm. sellainen yksinkertainen väylä, missä saarten yhdistykset voisivat kertoa tulevista tapahtumistaan ja linkittää niistä tietoa omille sivustoilleen. Paljon muutakin oli esillä, paikalle tulleiden esittämiä kysymyksiä ja kehittämissuhteita. Peurat tulivat tietenkin esille. Kaikilla oli ikäviä kokemuksia näistä elukoista. Peuraongelmasta haluttiin myös järjestää oma yhteispalaveri.

2.5. Arboretum

Hirvensalo-seura järjesti yhteistyössä Turkuseuran kaupunginosajaoston kanssa viiden uuden puun istutustilaisuuden

Lepän taimi saa tukea kakskertanauhasta; kuva Ritva Nummiora.

Hirvensalon Arboretumin alueelle. Istutusalue sijaitsee lähellä Wäinö Aaltosen koulua, kevyenliikenteen reitin varrella. Tämä Suomi 100 - Arboretum hanke käynnistyi Suomen täyttäessä 100 vuotta 2017, jolloin arboretumiin istutettiin ensimmäinen puu – tammi. Alueelle saatiin nyt metsävaahtera, puistolehmus, rusokirsikka, hapankirsikka ja valeakaasia. Myös tervaleppä, Kakskerta-seuran oman nimikkopuun taimi Myllypuron rannalta, pääsi uuteen kotiin Hirvensalon arboretumiin.

19.5. Kaatuneitten muistopäivä

Runsaan 30 hengen voimin käytiin kunniottamassa sodassa kaatuneiden veljien ja siskojen muistoa Kaksikerran kirkolla. Vaikka sotaveteraanit usein mielle-tään rintamamiehiksi, pastori Hildén muistutti, että myös lottia oli mukana ja

heitä kaatui yhteensä 292. Partiolaiset laskivat itse tekemänsä pienet kukkaseppeleet kullekin 17 sankarihaudalle. Martinseurakunta ja Kaksikertaseura kukittivat sankarimuistomerkin seppeleellä ja kukkaviholla. Loppuvirren jälkeen poistui Suomen lippu ja mukana olleet siirtyivät huoltorakennukselle, missä Kaksikertaseura tarjosi kirkkokahvit.

20.5. Itämeren tila

Kaksikertatalolla keskusteltiin vesien saastumisesta. Pääkohteena oli Itämeri, mutta myös omaa järveämme sivuttiin. Atte Lindqvist Pidä Saaristo Siistinä ry:n projektikoordinaattorina kertoi tutkimus- ja seurantatuloksia vesiemme tilasta. Samalla saatiin tietoisuutta myös PSS:n toiminnasta, se on mukana useissa vesiemme ja rantojemme tilaa koskevissa projekteissa.

Mitä sitten kukin voi tehdä rantojen siisteyden puolesta? Tärkein lähtökohta on pitää huolta omasta käyttäytymisestäään. Toinen merkittävä esimerkki on Siisti Biitsi -hanke, rantojen siivoustalkookampanja, jonka tarkoituksena on talkoovoimin siivota rantoja ja kerätä tietoa roskaantumistilanteesta. Kampanja sopii erinomaisesti esim. yhdistysten järjestämiin tapahtumiin. Saastuttavista tekijöistä suurin on ymmärrettävästi muovituotteet. Kun siihen otetaan mukaan tupakan tumpit, filterit (suurin yksittäinen tuoteryhmä), on näiden osuus liki 90 % kaikista vesistöissä olevista saasteista. Muut aineet ovat vähemmällä, osa maatuu nopeasti, tumpit noin 10 vuodessa ja muovi ei lähes koskaan.

22.5. Hapanjuurileipomusta

Toukokuussa, mutta lähes hellesäässä, kokoontui pieni porukka hapanjuurileipomusten äärelle. Ruisraski oli tehty edellisenä iltana, sitä syöteltiin hiukan aamulla ja kaikki oli valmista leipureita varten. Taikinat saatiin valmiiksi jokaiselle kotiin viemiseksi. Samalla kaikki saivat mukaan oman ruishapanjuurensa ja ohjeet, miten leipää syntyy jatkossakin.

25.5. Kulhon luontoretki

Varsinainen retki alkoi kiipeämällä Linnavuorelle. Tarun kertomaa lähdeettä vuoren huipulta ei löydetty. Luonnonsuojelulailla rauhoitettu ”vuori” on liki 40 m korkea ja kolmelta sivulta erittäin jyrkkäreunainen. Laelta on upea näkymä lähisaaristoon ja Kulhon sisäosiin.

Varovainen laskeutuminen sammaloituneilta kalliolta ja matkaa jatkettiin tietä seuraten. Välillä pysähdyttiin kuuntelemaan lintujen laulua ja sen avulla tunnistamaan lajeja. Kukkivien kasvien kirjo oli myös erittäin runsas, lämpimien kevätpäivien seurausta. Saaren puolivälissä alkaa laaja ruovikkoalue, yli 20 ha alue, joka on liitetty osaksi Friskalanlahden luonnonsuojelualuetta. Ruovikon keskellä on pieni saari, johon on rakennettu kalasääksee varten pesä. Asukasta ei siellä nyt ollut eikä näkynyt myöskään lähimetsikössä pesivää kotkapariskuntaa.

9.6. Kesäinen piknik-retki

Rakuunavuorelle

Vuori valloitettiin takakautta kiertäen, tietä ja polkuja pitkin. Huipulle maisemia ihaillemaan päästiin vaikeuksitta. Hienos-

sa säässä näkyvyys oli hyvä Airistolle, Vepsään, Rymättylään, Naantaliin, Raisen tehtaille, Pernon telakalle ja Turun korkeimmat rakennuksetkin näkyivät osittain. Alarinteen puusto on vuosien kuluessa kasvanut peittäen lähiympäristöä, Artukan kylän rakennukset kuitenkin olivat näkyvissä.

Kalliolla nautittiin piknik-eväitä, tarinoitiin ja muisteltiin menneitä aikoja sekä keskusteltiin mahdollisista seuraavista kiinnostavista retkikohteista.

15.6. Kyläretki Kulhoon

Kaks kertaseura aloitti pari vuotta sitten Satavan ja Kaks Kerran kylien esittelemisen seuran 2x-lehdessä. Tämän vuoden kohteeksi valittiin Kulho. Valinta toteutti myös toisen merkittävän tavoitteen, Kulhon saaren huvilakulttuurin ja poikakodin vaiheista kertovan historia-aineiston kokoamisen loppuun saattamisen.

Kaikkiin kyläkohteisiin tehdään myös tutustumisretki. Kulho saarena aiheutti pientä lisäjärjestelyä, sinne päästään vain

Opastuksen kohteena Brävalla; kuva Olli Säilä.

venekuljetuksella. Tuo ei silti suuremmin haitannut, ”yhteysveneeseen” mahtui ja osa tuli omilla veneillään. Bråvallen laituri toimi tulosatamana ja sen pihamaalle oli katettu tervetulokahvitus.

Kahvituksen jälkeen alkoi Kaarin Kurrin johdolla opastus Kulhon historiaan. Jutustelun päätteeksi oli mahdollisuus tutustua Bråvallen sisätiloihin. Täältä jatkettiin matkaa naapuriin, Mäntyniemeen. Pihamaalla lyhyt historiikki rakennuksesta, Kulhon ainoa ruissalomaiseen huvilatyyliin rakennettu iso huvila, ja tutustuminen sisälle. Seuraava kohde oli Hiekkapohja, mikä oli suunniteltu ja rakennettu varta vasten kesäsiirtoläkäyttöön. Myös Hiekkapohjan sisätiloihin käytiin tarkemmin tutustumassa.

Retki jatkui kohti entistä Poikakotia, mutta matkalla poikettiin vielä Nybackassa, Tapani-laattatalossa. Poikakodin pihamaalla selviteltiin Kulhon kartanon, väentuvan ja muiden rakennusten suhdetta sekä johtajan asunnon ja opetustilojen sijaintia. Leena Landerin ’Tummien perhosten kotia’ kuvattiin näissä maiseissa ja siitäkin saatiin lyhyt selvitys.

Kotimatkalle lähdettiin katselemalla mereltä käsin muutamia sellaisia huvilakohteita, joissa ei kävellen käyty. Nähtyä tulivat vanhan Bråvallen päärakennus, Linnavuori, Wuokkola, Tyynelä, Salmela ja Bryggmanin huvila. Retki päättyi sinne, mistä alkoikin, mantereen puolelle Papinsaareen, Kulhonvalkaman laituriin.

29.6. Kaks kertapäivät

Nykymuotoiset Kaks kertapäivät vietettiin nyt 20. kerran Brinkhallin ystävät ry:n ollessa vetovastuussa. Päivät pidettiin Brinkhallissa ja niiden teemana oli Hovimäki, sarja kuvattiin 20 v. sitten juuri Brinkhallin kartanolla. Turun VPK:n puhallinorkesteri kapellimestarina Reijo Borman vastasi tervetuliaismusiikista ja picknick-konserteista. Tapahtuman juontajana toimi Riko Eklundh, Hovimäkisarjassa itsekkin mukana ollut näyttelijä. Päivien järjestelyihin osallistuvat kaikki paikalliset yhdistykset, joista moni esitelti myös toimintaansa omassa messupöydässään.

Minna Arve pitämässä käräjäpuhetta; kuva Mirja Rakkolainen.

Avaus- ja tervetuliaispuheiden jälkeen vuorossa oli Kaksikerran Käräjät, mikä on ollut Kaksikertaseuran osuus kaikissa Kaksikertapäivissä. Siihen kuuluu käräjäpuhe, jonka pitäjäksi hankitaan aina joku tunnettu yhteiskunnallinen vaikuttaja, ja Vuoden Kaksikertalaisen julkistaminen. Käräjät avaa seuran puheenjohtaja, nyt Raimo Västinsalo, ja ennen käräjäpuhetta kuullaan aina Jaana Majatien esittämänä Kaksikertalaulu.

Käräjäpuheen pitäjäksi oli lupautunut Turun kaupunginjohtaja Minna Arve. Hän piti erinomaisen puheen, ei virka-asioita vaan yhteisöllisyydestä ja kotiseutuhengestä, joita täällä saarilla erinomaisesti vaalitaan. Puheen jälkeen vuorossa oli Vuoden Kaksikertalaisen julkistaminen. Valituksi tuli Markku Kalliomäki – yhdistystoimintaan ja kaavoitukseen erikoistunut vaikuttaja, joka toimi mm. kolme vuotta seuran puheenjohtajana. Hänestä on tässä lehdessä erillinen haastattelu.

Käräjien päätteeksi esitettiin Varsinais-suomalaisten laulu, esilaulajina Jaana Majatie ja Riko Eklundh.

Päivät päättyvät kapulan vaihtoon eli seuraavan vuoden Kaksikertapäivien vetäjän esittelyyn. Kapulana toimii puheenjohtajan nuija ja sen vastaanotti Kaksikerran VPK:n puheenjohtaja Britt-Marie Juup.

31.8. Myllyjuhla

Suomen luonnon päivänä, elokuun viimeisenä, vietettiin elojuhlaa seuran omalla myllyllä Satavassa. Siellä keskus-

telttiin ajankohtaisista asioista ja kuultiin Markku Monnosen tarinaa myllyn varhaisemmista vaiheista ja korjaushankkeista. Välillä laulettiin yhteislauluja tutun trubaduurin Juha Simolan johdattamana.

Vesibussi lähdössä, taustalla laivaprofiilin rakennuksia; kuva Jarkko Koskinen.

1.9. Missiotreffit merellä

Martinseurakunnan ja Kaksikertaseuran yhteisesti järjestämille merellisille missiotreffeille pyritään löytämään kohde, joka on kohtuullisen venematkan päässä ja jossa on kirkko. Tänä kesänä se löytyi Merimaskusta. Parituntisen matkan aikana saa mukavan tuntuman mereen ja saaristomaisemaan. Matkalle lähtijöitä oli yhteensä 40. Lämpimän sään ja leppoisan myötätuulen vuoksi vesibussin kattoterassi täyttyi heti ensimmäiseksi, puolet meistä mahtui sinne.

Matkan johtajana toiminut pastori Liisa Kuusela koki heti laivaan päästyään melkoisen yllätyksen, alus oli jo lapsuu-

desta tuttu Sana-laiva, Kansan Raamatuseuran omistuksessa ja käytössä vuosina 1971-81 ollut alus. Eri vaiheiden jälkeen se siirtyi järvimaisemista tänne Saaristomerelle vesibussiksi.

Menomatalla nautittiin herkullista kalasoppaa, ruoka tarjoiltiin pöytiin. Perillä kokoonnuttiin kirkkomaalle, missä paikallinen opas Marjo Helelä kertoi paikan ja kirkon historiaa. Alkuperäinen kirkko valmistui 1648, mutta ”heikkokon” materiaalin vuoksi se jouduttiin purkamaan jo n. 80 vuoden päästä. Uusi vihittiin käyttöön vuonna 1726. Kirkko on puurakenteinen, nelilaivainen ja lähes kopio Seilin kirkosta, eikä ihme – sama suunnittelija.

15.9. Vaellusretki Kaksikerrassa

Vaellukselle lähdettiin ”Aunen kioskilta”. Matkaan lähdettiin Kollintietä pitkin, josta heti miten suunnattiin metsään. Polku mutkittelee mukavasti erilaisten metsätyyppien läpi Pässilänmäen päälle, josta näkee hieman merellekin. Sieltä matka jatkui Kaksikerran erän laavulle, laitettiin tulet ja paistettiin makkarat. Paluumatka sujui ensin Hyyriläntietä pitkin ja sitten sähkölinjaa pitkin Kollin tielle ja takaisin autoille.

20.10. Sadonkorjuupäivä

Sadonkorjuupäivää vietettiin perinteiseen tapaan Kaksikertatalolla. Tarjolla oli kulttuuri- ja toimintatyöryhmän tekemiä suolaisia syötäviä, joissa teemana olivat yrtyt. Keittiön puolella oli makeita kak-

*Syksyn siunattua sataa;
kuva Jaana Majatie.*

kuja maisteltavaksi kahvin sekä tavallisen teen ja armenialaisen teen kanssa. Kaikkei sai rauhassa maistella. Esillä oli myös paikallisten kädentaitajien töitä ja tuotteita, joita saattoi sekä ihastella että ostaa. Tilaisuus oli rento, saarten eri kulmilta tulleiden asukkaiden lämminhenkinen kylätapaaminen.

16.11. Askartelupäivä

Kaks kertatalolla askarreltiin jälleen, tehtiin sytykeruusuja avittamaan tulien tekoa takkoihin ja puuhelloihin ja valettiin kynttilöitä luomaan tunnelmaa talvi-iltoihin. Materiaalit löytyivät talolta.

Tapahtumia joulukuussa

Edellä on esitelty lehden painoon mennessä toteutuneita tapahtumia. Loppuvuonna on edessä vielä muutama perinteinen tapahtuma.

6.12. Itsenäisyyspäivän kirkko ja sankarivainajien muistaminen

Itsenäisyytemme kunniaksi järjestetään jumalanpalvelus Kaks kertan kirkossa klo 12 ja sen jälkeen muistetaan sankarivainajiamme laskemalla seppeleet sankarihaudoille ja sankarimuistomerkillle. Partiolaiset hoitavat kunnianosoituksen sankarihaudoilla ja Kaks kertaseura ja Martinseurakunta kukittavat muistomerkin. Kirkkokahvit nautitaan Hennalassa.

15.12. Joululounas Hirvilammella

Perinteinen jouluateria Hirvilammella nautitaan kello 13:30 alkaen. Yhteystiedot ja menu löytyvät kotisivuiltamme.

15.12. Kauneimmat joululaulut

Kauneimpia joululauluja lauletaan Kaks kertan kirkossa klo 16, mukana Martin kirkon kuoro. Laulujen jälkeen Kaks kertaseura tarjoaa huoltorakennuksella glögiä ja pipareita.

22.12. Lasten kauneimmat joululaulut

Viikko aikuisten joululaulujen jälkeen lauletaan lasten kauneimpia joululauluja ja Kaks kertan kirkossa klo 15. Laulujen jälkeen partiolippukunta Kaks kertan Kaksoispiste tarjoaa glögiä, mehua ja pipareita huoltokatoksella.

Alkuvuoden 2020 ohjelmaa

Päivitetty tapahtumakalenteri hyväksytään seuran vuosikokouksessa osana toimintasuunnitelmaa. Siitä tulee tarkennettua tietoa jäsentiedotteina ja kotisivuilla. Ennen vuosikokousta kädentaitajat aloittavat kuitenkin jo tapaamisensa.

Neulomakerho

jatkaa käsityöharrastusten parissa paritomiin viikkojen tiistaisin kello 18-20 Kaks kertatalolla 14.1.-21.4.. Kerho toimii myös käsitöiden ongelmanratkaisupajana, joten kaikki vaan rohkeasti mukaan, aloittelijasta vähän kokeneempiin!

Vuosikokous

Vuosikokous pidetään 10.2.2020 klo 18 Kaks kertatalolla. Vuosikokouksesta tulee erillinen kutsuvihkonen pääjäsenjakeluna. Kutsu julkaistaan myös kotisivuillamme.

Kuva: Jarkko Koskinen.

Kakskertatalo 35-vuotta, juhlat keväällä 2020

Kun Kakskertaseura ja partiolippukunta Kakskerran Kaksoispiste vihdoin 21.1.1985 saivat vuokrata Veivilahden tilan Turun kaupungilta, oli talon alakerta ollut lähes käyttämättä viisi vuotta. Neuvolatoiminta oli päättynyt jo ajat sitten, mutta siellä oli edelleen neuvolan varustusta. Vuokrasopimuksen mukaan yläkerrassa asuvalla perheellä oli oikeus saada jäädä alivuokralaiseksi. Perheen kanssa tehtiin sopimus, johon

kuului talon hoitoa ja monenlaista auttamista. Talo saatettiin kokouskäyttöön pienellä budjetilla. Taloa varten perustettiin Talotoimikunta ja laadittiin yhteistyösopimus ja talolle säännöt. Kaksertalo oli syntynyt ja sai virallisen kyltin tien viereen.

Kakskertataloa on kaikki nämä vuodet pyritty pitämään asiallisessa kunnossa. Pääasiallisesti tämä on tapahtunut va-

paahteisin voimin. Turun kaupunki on remontoanut taloa sisältä ja ulkoa. Yläkerran vuokralaiset ovat vaihtuneet ja talon käyttö monipuolistunut. On hyvä myös muistaa, että alun perin vesi tuli omasta kaivosta, kaupungin vesijohdon tulo auttoi valtavasti ja tietysti liittymisen Vesiosuuskunnan viemäriin oli tervetullut asia.

Kakskertatalon piha on avartunut vuosien aikana. Suuret kuuset, jotka reunustivat pihaa, kaadettiin. Nyt parkkitila on levinnyt kyseisten puiden paikalle ja kauemmaksikin. Pihallakin on ollut käyt-

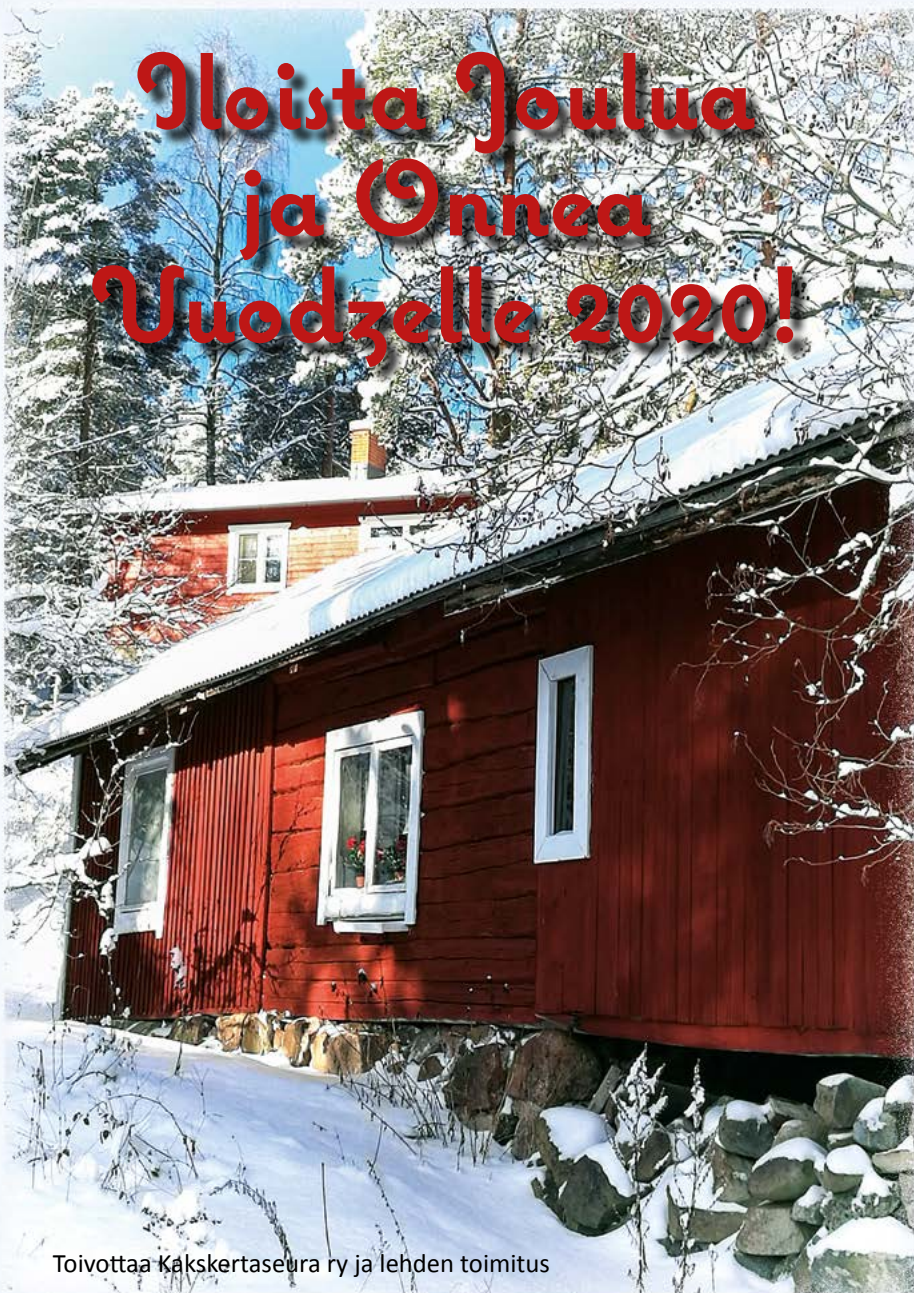
tä eri tilaisuuksiin. On pidetty Kakskerran käräjät, telttailtu, grillattu, järjestetty huutokauppatilaisuuksia, myyjäisiä jne.

Erilaisia taloon liittyviä juttuja vuosien varrelta muistellaan keväällä 2020 järjestettävässä juhlassa. Me kaikki toivomme, että Kakskertatalo säilyy vielä vuosikymmeniä meidän kaikkien kokoontumispaikkana.

Talotoimikunta

Illoista Joulua ja Onnea Vuodzelle 2020!

Toivottaa Kakkertaseura ry ja lehden toimitus

Kuva: Jaana Majantie.

Kakskertatalo

Monipuolinen mahdollisuus Kakskerran sydämessä.

Kakskertaseura ja partiolippukunta Kakskerran Kaksoispiste ovat yhteisvastuullisesti vuokranneet talon Turun kaupungilta ja vuokraavat sitä edelleen mm. saarten eri yhdistysten ja yhteisöjen käyttöön.

Käytössäsi ympärivuoden.

Kokoukset, retket, myyjäiset, kesätapahtumat, ym.

Isoon saliin mahtuu istumaan noin 30 henkeä.

Autamme mielellämme tilaisuuksien järjestelyissä.

Tarvittaessa saatavissa esim. kahvitarjoilu erilliskorvausta vastaan.

Talolla kokoontuvat muun muassa tiistaikerho, partiolippukunta Kakskerran Kaksoispiste ja Kakskertaseura.

Järjestä oma tapahtumasi toimivissa tiloissa

- Kertakäyttö 35 €
- Koko vuorokausi 60 €

Varaukset ja tiedustelut:

Outi Kauppi
040-567 7946

kauppi@netti.fi

Vapparintie 118, Kakskerta

SATAVARAKENNE OY

— Vuodesta 1997 —

- Kaikki kodin sisäremontit
- Saunat, kylpyhuoneet, maalaukset ja tapetoinnit
- Myös pienet kodin korjaukset ja huollot
- Ilmainen mittaus- ja suunnittelupalvelu

Puh. 0400 466 700

e-mail: janne.hannuksela@satavarakenne.fi

Satavac olour

PUUSTELLI KEITTIÖ -
PARAS OSA KOTIA

KAKSKERRAN SEURAIN TALO

Viihtyisä perhejuhlien pitopaikka

Tilaa 130 henkilölle Tiedustelut puh. 0503479918
Samppaantie 90, 20960 TURKU (Satavan saari)

Takuulla laadukasta työtä
Annamme työllemme ikuisen takuun!

- Vesikattoremontti
- Vesikattomaalaus
- Ulkoverhousremontti
- Ulkomaalaus
- Ikkuna- ja oviremontti

PEKKA AHO

Puh. 0400 898 909

www.kymppiremontit.fi

**Kun tarvitset
viemärien ja kaivojen
huolto- ja avauspalvelua
ota yhteyttä!**

www.IMUAUTO.FI

**Kuljetusliike
Kallio K&H Ay**

puh. 02 2385 805

www.imuauto.fi

Let's welcome a memorable
CHRISTMAS SEASON

UPEA JOULU ON SAAPUNUT
SISUSTUS- JA LAHJATAVARALIIKE
LIVING DEAUVILLEEN NAANTALIIN!

AVOINNA MA-PE 10-18 JA LA 10-15
JOULUKUUSSA SU 12-16

Living
Deauville
HENRIKINKATU 6, 21100 NAANTALI

TERVETULOA MYÖS VERKKOKAUPPAAMME
www.livingdeauville.fi

Kaikki hyvä on lähellä

K Market

DELI

K Market

MOIKOINEN

TERVETULOA ILOISEN PALVELUN RUOKAKAUPPAAN!

Meidät löydät myös
Facebookista >>> ja
Instagramista >>> kmarketdeli

JOULUA KOHTI

K-SUPERMARKET HIRVENSALON KAUTTA

Helpota loppuvuoden
pyhiä nettiostoksilla!

- Tilaa netistä
- Valitse noutoaika
- Nouda kaupalta
- Tuomme ostokset autollesi!

K-ruoka.fi/kauppa tai K-Ruoka -sovellus
Keräilymaksu plussakortilla 4,90,- ilman plussakorttia 6,90,-

KOTIMATKASI
VARRELLA!

KSupermarket
HIRVENSALO

Tavallista parempi Ruokakauppa
Vanha Kaksikerrantie 1, 20900 Turku
juha.kalliala@k-supermarket.fi
Palvelemme ma-la 7-22 ja su 10-22

*Juhla
kaikille aisteille!*

Kukkakioski

Anneli Karelius

02 236 0479

Hautausmaantie 21
Avoinna joka päivä 8-18

PIHATALKKARI

T;mi Ismo Kaskimäki
Suoritan Kakskerta / Satava – alueella
"pihatalkkari" – töitä.

Huom, talonmiespalvelumaksuista saa
tehdä kotitalousvähennyksen verotuksessa!

Esim. pihasiivoukset, nurmikon leikkuut,
polttopuut, pihakalusteiden huollot,
lumityöt, ikkunoiden pesut ja vaikka
asioilla käynnit!

Palveluksessanne
Ismo Kaskimäki
puh: 0400-520181

ismo.kaskimaki@gmail.com

Taksipalvelun saat edelleen
samasta numerosta!

voi
Kukka!
Flower Shop

Joulutunnelmaa
lähikukkakaupasta!

0400 284882
voikukka@voikukkaflowershop.fi
www.voikukkaflowershop.fi
Stålarinkatu 33, 20810 Turku

Tervetuloa!

Kuva: Pirjo Koskinen.

2X - lehden toimitus

Julkaisija: Kakskertaseura ry

Päätoimittaja: Raimo Västinsalo

raimo.vastinsalo@gmail.com

044 337 7541

Toimitussihteeri: Jarkko Koskinen

jarkko.i.kos@gmail.com

0400 822 855

Taitto ja ulkoasu: Malla Avenius / Painola

Painopaikka: Painotalo Painola

T. Nieminen Oy

Ilmoitushinnat ja ilmoitusten koko (mm)

1/1 takakansi väri	300 €	148 x 168 + 3 mm leikkuuvarat
1/1 sisäsivu väri	250 €	148 x 210 + leikkuuvarat tai 138 x 199
1/1 sisäsivu musta	200 €	kuten yllä
1/2 sisäsivu väri	150 €	vaaka: 148 x 103 + leikkuuvarat tai 138 x 97 pysty: 72 x 210 + leikkuuvarat tai 68 x 199
1/2 sisäsivu musta	120 €	kuten yllä
1/4 sisäsivu väri	100 €	pysty: 68 x 97 tai vaaka: 138 x 46
1/4 sisäsivu musta	60 €	kuten yllä

Liity nyt jäseneksi

Seuran varsinaiseksi jäseneksi pääsee toimialueellamme joko vakinaisesti tai osan vuotta asuva tai työskentelevä henkilö tai muukin seuran tarkoituksiperät hyväksyvä henkilö, jonka seuran hallitus hyväksyy.

Samassa taloudessa voi olla vähintään yhden pääjäsenen lisäksi haluttu määrä sivujäseniä. Seuran jäsenkirjeet ja kokouskutsut sekä 2X-lehti postitetaan pääjäsenelle. Sivujäsenet ovat pääjäsenten tavoin seuran täysivaltaisina jäseninä oikeutettuja osallistumaan seuran toimintaan ja päätöksentekoon vuosikokouksessa ja toimielimissä. Tälle vuodelle vahvistetut jäsenmaksut ovat pääjäsenelle 20 € ja sivujäsenelle 4 €.

Kakskertaseuran kotisivut ovat osoitteessa www.kakskertaseura.fi. Sieltä löydät muun ohella seuran uutiset, tiedot tapahtumista, seuran säännöt sekä tiedot hallituksesta ja toimikunnista.

Seuran jäsenenä saat edullisen sähkösopimuksen Turku Energian kanssa. Saat myös Turun Pientalojen Keskusjärjestön (TPK) jäsenkortin, jolla sinulla on mahdollisuus saada alennusta TPK:n yhteistyökumppaneiden liikkeissä asioidessasi.

Ilmoita sähköpostiosoitteesi Kakskertaseuralle! Sähköpostilla lähetämme jäsenille tiedotteita. Jäsenrekisterin tietoja käytetään vain seuran jäsenpostitukseen ja sähköiseen tiedottamiseen, tietoja ei anneta ulkopuolisten käyttöön.

LIITYN JÄSENEKSI

Nimi _____

Osoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Puhelinnumero _____

Sähköpostiosoite _____

Perheen lisäjäsenet _____

Asuinsaari _____

Toimita hakemus seuran puheenjohtajalle tai sihteerille, osoitteet ovat toisaalla tässä lehdessä, tai seuran sähköpostiosoitteeseen kakskertaseura@kakskertaseura.fi. Liittymislomakkeen voi täyttää myös seuran kotisivulla.

Kakskertaseura ry

Kakskertaseura ry c/o Raimo Västinsalo
Mäkivaarankuja 34 , 20960 Turku
kakskertaseura@kakskertaseura.fi
www.kakskertaseura.fi
Seuran tilinumero FI20 5711 2740 0121 04

Hallitus

Raimo Västinsalo, puheenjohtaja
Mäkivaarankuja 34, 20960 Turku
raimo.vastinsalo@gmail.com,
puh. 044 337 7541

Seppo Muurinen, varapuheenjohtaja
Monnoistentie 5, 20960 Turku
muurinens@gmail.com
puh. 258 7805, 0400 763 822

Jarkko Koskinen, sihteeri, rahastonhoitaja
Peltolantie 6 D 124, 20720 Turku
jarkko.i.kos@gmail.com
puh. 0400 822 855

Mika Eklund
mikae@live.fi

Piia Kramsu
piia.kramsu@jelpekon.fi
puh. 040 779 1069

Kaarin Kurri
kaarin.kurri@turku.fi
puh. 040 825 2730

Hanna Mujunen
hanna.mujunen@outlook.com
puh. 040 556 8411

Juha Mäki
juhamaki@jussinpesu.fi
puh. 0400 521 103

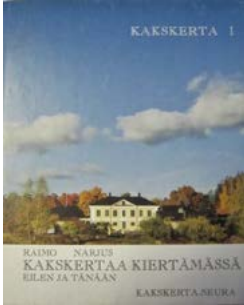
Ritva Nummiora
ritva.nummiora@gmail.com

Marko Viljanen
marko.viljanen@tmfg.fi

Kuva: Pirjo Koskinen.

Kakskertaseuran myyntituotteet

Raimo Narjus:
KAKSKERTAA KIERTÄMÄSSÄ
Eilen ja tänään

ISBN 952-90-6669-4 Serioffset 1995, 240 sivua

Myyntipaikat:
Antikvaarinen Kirjakauppa Kvariaatti, Tapani Vinkala (seuran suoramyynti) Hämeenkatu 16, 20500 Turku
Turun Kansallinen Kirjakauppa, Linnankatu 16, 20100 Turku

ISÄNNÄNVIIRI Kakskerta -viirejä

iso viiri 50 x 450 cm 80 €

pieni viiri 40 x 350 cm 70 €

Myynti:

Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja

Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

VILLASUKAT

Kakskerran väreihin kudotut sukat, saatavana eri kokoja 20 €

Myynti:

Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja

Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

TAKKATIKKURASIA

Hinta: 4 €/rasia tai 10 €/3 rasiaa

Myynti:

Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja

Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

KAKSKERRAN VAAKUNA -tarran

Hinta 3 €, tarran koko 10,5 x 9 cm

Myynti:

Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja

Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

Posti Green

*Hyvää Joulua
ja
Terveellistä Uutta Vuotta
2020*

saarist
apteekki.fi

Hirvensalon
APTEEKKI

